

NĂM THỨ BA. — số 129

JEUDI 21 AOUT 1919

LE COURRIER DE L'OUEST

ÉDITION EN QUOC NGU

AN HÀ NHU'T BẢO

報日河安

MỖI TUẦN ĐĂNG BÁO NGÀY THỨ NĂM

Direction — Rédaction — Administration. — Boulevard Delanoue, CANTHO

TỔNG LÝ: TRẦN-DẮC-NGHĨA

Chủ Bút: PHẠM-KỶ-XUÔNG

GIÁ BÁN NHU'T TRÌNH

TRONG CỎI ĐÓN G-DƯỞNG

BỒN CHỮ QUỐC NGỮ

TRỌN NĂM.....	5 \$ 00
SÁU THÁNG.....	3. 00
BÁN LẺ MỖI SỐ.....	0, 15

BỒN CHỮ LANGSA

TRỌN NĂM.....	3\$00
SÁU THÁNG.....	2 00

BỒN QUỐC-NGỮ VÀ LANGSA

TRỌN NĂM.....	7\$00
SÁU THÁNG.....	4, 50

Vị nào muốn rao báo về việc mua bán hay là mua nhựt trình xin viết thư cho M. Trần-dắc-Nghĩa mà thương nghị.

Mua nhựt trình thì kể từ đầu tháng hay là giữa tháng và xin phải trả tiền trước.

Cantho. — Imp. de l'Ouest

VIN DE CHINE DIT ALCOOL MÉDICAMENTEUX

RƯỢU THUỐC RẤT THẦN HIỆU

Bổn Dược Phòng kính cho chư Quý khách ở xa, gần hay rằng: Nhà nước cho phép Bổn hiệu ngâm Rượu Thuốc tại Tiệm và đăng thông hành Lục- Tỉnh; nên bổn hiệu ấn hành ít thứ Rượu thuốc cho chư Quý vị xem, đăng mua mà uống thử coi cho biết hay dở thế nào. Những Rượu thuốc của Bổn hiệu ngâm, kể ra sau này: Và có một thứ Thuốc ho thiệt là hay lắm, hiệu là: TRUNG-HUỆ CHỈ KHAI THUỶ, bất kỳ no lâu mau, hễ uống vô nội trong 24 giờ thì thấy bớt liền;

Giá mỗi ve 0\$30, mỗi L 12 ve 3\$00; Như chư Quý Ông muốn mua gởi thư cho Bổn hiệu thì bổn hiệu sẵn lòng gởi thuốc lại lập tức.

TRANG CÂN PHONG THẤP TƯỚU

Rượu thuốc này, lựa ròng những thuốc thượng hạng mà chế ra. Các Y-sĩ bên Trung-quốc đã có thí nghiệm rồi, đều chứng chắc rằng: rượu thuốc này, phép tẩm chế rất tinh, dùng nó mà trừ bệnh phong-thấp, bệnh nhứt trong gân cốt và lại làm cho máu chạy đều, thiệt là một thứ rượu thuốc rất nên thần hiệu.

Nó trị bệnh như đau phong, tay chơn phù thũng, da thịt sưng nhức, đau lưng mỗi gối, tê tay tê chơn, đau nhức trong gân cốt, các chứng thũng độc đi đứng chẳng an, đau nửa thân mình, (kêu là bán thân bất toại).

Thì dùng, hoặc uống hoặc thoa cũng đều hiệu nghiệm cả thấy, chẳng những là trừ bệnh mà thôi, lại còn làm cho ăn màu tiêu, máu chạy đều, sanh tinh huyết

Uống thuốc rượu này rồi thì tinh thần khỏe hẳn hơn lúc trước trăm phần người có bệnh uống thì trừ bệnh, người không bệnh uống thường thì mạnh giỏi luôn luôn, cả đời khỏi lo bệnh hoạn.

CƯỜNG CHƯỞNG BỎ HUYẾT TƯỚU

Là một thứ Bí-Truyền-Lương-Phương, chọn rất ròng những thuốc tốt thượng hạng, quý trọng vô cùng, lại có gia thêm Nước-Sắc, hiệp lại mà chế ra thứ rượu thuốc này. Các Y-sĩ bên Trung-quốc, đã thí nghiệm và chứng chắc rằng: Thứ rượu thuốc này là một thứ hay sanh tinh bổ huyết và thêm sức mạnh cho con người

Sắc dục quá độ, như đau chóng mặt, thân hư di tinh, Dương-Vật-Rất-Cứng đau lưng mỗi gối, khí huyết hao kém, tứ chi mỏi mệt, đờn bà dương kinh không đúng, bạch đới xích-đái đờn bà sanh đẻ yếu đuối da mặt mết vàng.

Chẳng luận đờn ông đờn bà, các chứng bệnh thuộc về bệnh hư bệnh lờn thấy đều dùng được. Uống nó thì nó hay sanh tinh thêm huyết, khỏe khoắn tinh thần những người không con uống thường chắc sẽ có con, lại còn hay trừ những vật thực ăn không tiêu, tích trữ trong bao-tử.

Hễ uống rượu thuốc này thì đau bệnh chỉ nó trừ cũng nói.

BÁ-BO-VỆ-SANH-TƯỚU

Con người ở đời, phải cho biết cách vệ sanh thì trong mình khỏi mang tật, bệnh ít sanh. Còn như mạng sống của con người là bởi nhờ nơi khí huyết sung túc. Chớ như những người tinh thần hoãn hốt, chẳng biết thêm ăn, tứ chi rú liệt, lỗ tai lùng bùng, con mắt mờ mịt, ấy là bởi huyết suy, khí kém, trái tim và trái cật đều hư

Bổn dược phòng hằng đa tâm chú ý, tiếm Phương gia thế nọ hết sức mới chế ra được một thứ rượu thuốc Vệ-Sanh này, hễ ăn hư thì bổ âm, dương hư thì bổ dương, chẳng luận trẻ già, đờn ông đờn bà, người nào khí hư huyết bạc, thật hủy kém hao, hễ uống rượu thuốc này thì đăng tráng tinh sanh huyết, chẳng những là đăng khí huyết sung túc mà thôi, lại còn tiêu trừ há bệnh.

Uống rượu thuốc này đăng thường thì đăng sống lâu, người không con uống thường chắc cũng có sanh con, thiệt là một thứ Vệ-sanh chi tánh được đó

Phải uống cho thường thì mới thấy hiệu nghiệm là dường nào.

HO-CỐT-MỘC-QUA-TƯỚU

Rượu thuốc này chế ra bằng Hồ-cốt và Mộc-qua, bổn dược phòng chẳng nên công khó chế luyện kỹ càng, và chọn thứ thuốc thiệt tốt hiệp lại mà làm ra thứ rượu thuốc này, ai có bệnh như sau đây, hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền

Đau trong xương, tứ chi rú liệt, đi bước không vững, da vàng, chơn thũng khí hư huyết trệ, nhức đầu phong, các thương thứ tích, cốt khí tím lả.

Nếu ai có các chứng bệnh kể trên đây thì nên dùng thứ rượu thuốc này mà uống hay là thoa thì hiệu nghiệm dị thường, thiệt là một thứ thuốc hay đệ nhất.

Bất kỳ đờn ông đờn bà, hễ uống nó cho thường thì mau tiêu hóa vật thực, lại thêm khí lực bội gia, khỏi lo bệnh hoạn về sau mà lại đăng sống lâu thêm nữa

THÔNG-TRỊ-MAO-KÊ-TƯỚU

RƯỢU THUỐC BỊM BỊP

Thứ rượu thuốc này, chuyên trị các chứng phong thấp, huột lược thớ gân, ấy là một thứ thuốc bí truyền tinh nghiệm đệ nhất.

Các chứng phong thấp, chẳng luận lâu năm hay là mới cũng đều trừ được, còn như đau lưng, nhức tay, mỏi chơn, đau trong xương, hay dục gân, hoặc bị té bị đánh mà sưng mủ, hay là tay chơn bại hoại. Các chứng ấy hễ uống vào thì thấy hiệu nghiệm liền.

Phải tùy theo chứng bệnh mà dùng, chẳng nên uống cho quá độ.

Mấy thứ rượu thuốc này của bổn Dược-Phòng ngâm tại tiệm và mỗi khi ngâm thì có một ông Langsa đến nghiệm chất chẵn, hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng tại Cholon đường Paris số nhà 89, như chư quý khách ai muốn dùng thử thì xin hãy đến tại tiệm mà mua thuốc rượu này có nhãn để hiệu Trung-Huệ Dược-Phòng thì chẳng lầm đồ giả mạo. Còn ai ở xa mà muốn dùng rượu thuốc này thì xin gởi thư để chỗ ở cho kỹ lưỡng thì bổn Dược-Phòng sẽ gởi thuốc đi tức thì, xin quý khách thử qua sẽ biết.

TRUNG-HUỆ-DƯỢC-PHÒNG.

89 Rue de Paris Cholon.

Cac nhà Annam

Hãy nhớ khi mua thuốc mà uống cho đến mạnh giới, thì hãy hỏi thăm mấy người lớn cũng là ông già bà cổ, những kẻ ấy sẽ nói cho mà biết tiệm thuốc PHARMACIE NORMALE của ông H. DE MARI nhất hạng bảo chế y sinh, tại đường CATINAT số 119 SAIGON, là có danh tiếng lắm, vì bán rộng những thuốc nhứt hạng, không hề làm gian dối bao giờ. Lại giá bán thì cũng ới, không khi nào thấy người Annam tới mua mà bán mất hơn người Tây đâu.

NHỮNG THUỐC THÂN HIỆU

Vin tonique du Dr H. DÉEM:

Thu rượu này dùng mà bỏ, những người ốm-o hay đau, rét, và nhứt là cho người trời dờn mà có thể dùng thì con nạnh sanh ra có da thịt và mạnh giới.

SOLUTION Dr DÉEM

Trừ bệnh nha phiến rất mau và không có phá đau

BÁN RỘNG THUỐC THƯƠNG HẠNG
và nhiều hiện có danh tiếng đầu bạc hà ESSENCE DE MENTHIE
DE MOLINIER, tốt bậc nhứt.

Chánh tiệm trừ thuốc hoàn PILULES PINK trị bệnh mất máu xanh xao, lại uống nó thì giữa dặng các chứng bệnh ho, lao tổn.

PHARMACIE NORMALE:

H. DE MARI, PHARMACIEN DE 1re CLASSE

Có bán các thứ thuốc đã kể tên trên đó, và có bán các thứ thuốc, khác cũng hiện nghiệm vậy.

HÀNG HẬU GIANG

vốn dặng 600.000f.

Hàng này của Lào-sa và Annam hàng vốn lập tại Cần-thơ. Có trữ đủ các thứ hàng hóa vật dụng. Nói tắt một đến là tại Saigon có món chi tủi trong hàng này cũng có.

Bán sỉ và bán lẻ. Giá rẻ mà hàng tốt. Cũng gởi hàng cho các xứ xa: ai mua món chi xin viết thư ngay cho Hàng, thì Hàng sẽ gởi hàng lập tức. Xin quý vị đến xem Hàng chơi thì rõ.

Có trữ bán:

Rượu rơm hiệu Stella

Làm rộng hàng nước mía.

Có bán lẻ, bán sỉ và cho lãnh về bán lại khỏi trả tiền trước.

TIỆM

Trương-văn-Hanh

Sadec

Có bán xe máy mới và đồ đồ phụ tùng xe máy và sửa xe. Lành thấp mướn đèn khí đã (carbure) theo cuộc quan, hôn, tạo, tổ, kỷ yên, Tân gia, hạ thọ, khăn đen bằng nhiều tây và khăn bằng tơ thương hạng, bán mới và bán lẻ vô ruột xe máy hiệu Michelin, giầy hàm-ét đủ cỡ dặng theo kiểu kim thêu. Quý ông ở xa muốn mua đồ phụ tùng xe máy, thì gởi thư cho tôi. Tôi sẵn lòng kỷ hướng mà gởi contre-Remboursement nghĩa là đóng bạc nhà thơ mà lãnh đồ và tôi cho giá đồ phụ tùng in sẵn bằng chữ quốc-ngữ (Prix courant)

Trương-văn-Hanh.

Cần khải.

AN HÀ NHỰT BAO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM

MỤC LỤC

1.— Cờ bạc	9.— Cơ linh mà là Cáo-thơ lễ cúng Tiên-sư
2.— Giục giã đoàn thể	10.— Ai tín
3.— Kính cùg chữ khẩu quan	11.— Hướng truyền
4.— Tiệc mừng cuộc vinh thăng	12.— Lời nói phong phanh
5.— Việc làng tiền luận	13.— Thi tập.
6.— Hề nói người phải xét lấy mình	14.— Nam-kỳ Thới sự giả bạc giả lúa.
7.— Nhân đàn	15.— Một cặp oan ương
8.— Một lúc trò chuyện hữu tình	

Cờ bạc

(Le jeu)

Cờ bạc là cuộc mua vui, cơn rảnh thường mướn cuộc bài bạc mà làm vui cho qua giờ khắc. Người Annam ta, nhứt là ngày Tết từ sang chí hèn, từ giàu chí nghèo, già trẻ bé lớn nhà nhà thấy đều chơi cờ-bạc. Bởi có người tha bang thấy vậy cho nghề cờ bạc là nghề-nghiep riêng của người Annam (*Les Annamites sont nés joueurs*), lời tướng ấy có chỗ lắm, vì người Annam chẳng phải là người cờ bạc hết; song cũng có ít người làm tệ mà phải tiếng mang chung. Cuộc mua vui trong ba ngày Tết, ấy là cơn rảnh ai chẳng mua vui, qua ngày Tết rồi không chịu thôi, mê sa lặn lội theo mãi, hoặc nói lỗ thua theo gở, hoặc có máu tham mong phát phước, gặp hồi hên, một làm ra mười, mười làm ra trăm, trăm làm ra ngàn, ngàn làm ra muôn, trở nên giàu có, cất nhà cửa, sắm ngựa-xe, mua vườn ruộng, lập sự sáng trong giầy phúc chẳng là dễ! Cũng vì thấy dặng một đôi người cơn may nhờ cờ bạc mà nên danh cự-phủ trong một lúc, lại túi tham của con người thật là không đáy nó giục tới hồi làm cho người chẳng suy trước nghĩ sau của ấy thiệt là của phù-vàn, tang tộ không

chứng, thấy đó mất đó, nên cứ bo bo theo mãi, mường tháng này sang tháng nọ, hết xóm dưới đến xóm trên, cha mẹ rầy la cũng mặc, con vợ khóc lóc trời thấy, phép ước không kiên, luật quan nào kể. Hề là: động chỗ này, dời chỗ khác, bắt nhà đó, tới nhà kia, nhiều khi rúp búp ngồi bẽ, chun xó góc, xó hèm, nói thì không dám lớn tiếng, họ cũng chẳng dám ra hơi, cứ nhọc trăm bề cũng đành chịu, đau ốm chẳng kể, ăn uống không màng, có dặng đồng nào không dám sắm ăn sắm mặc để đem vào sông cờ bạc mà thôi.

Bị một lòng tham, trông làm giàu trong giầy phúc mà theo hoài, thua mãi... ô hô! Giàu đâu chẳng thấy, nghèo lại bèn chơn, tiền bạc hết, đất vườn hết, nợ chẳng tha.... Chứng đó: lòng tham quấy sanh làm đến quấy, không trộm cắp thì cũng quần tan tộ nợ, xui mướn làm loạn, lạng giềng không an giấc dặng.

Thiệt ngời: cờ bạc là một nghề chơi rất hại, người gian mê cờ bạc thì phải lụy thân danh, tiêu sự sáng, người nghèo mê cờ bạc chẳng những là hại riêng cho một nhà mà thôi, lại còn hại cho cả làng cả xóm: vì có câu: quỉn-rừ cổ cừu, tiểu sưn cừu rừ lạn ni. Ấy là phận dờn ông. Còn dờn bà con gái mà mê cờ bạc thì chữ tiết trinh khó vẹn, câu phụ dừ chẳng rồi.

Bấy giờ, nhà-nước ra lệnh nghiêm cấm cờ-bạc vì nhà-nước rõ thấy cờ bạc hại sanh đến tội lỗi, nên tập điểm-dòng trộm cướp, kẻ ăn lương công, người kiếm phiếm, trái lỗ phần trầy, gái mất nét gái.

Nhà-nước đã nhậm cấm cờ bạc, chơi dần gặp bất độ, vào chỗ chứa, nào tay co, hốt li, cho đến mấy món vật dụng: chiến, bạc, tiền bạc, bạc trắng... chửi nhứt món gì ở tại chỗ chơi đó thì bị tịch kỷ rủa. Bấy giờ nhà-nước chấp hành như vậy, mà họ còn muốn kẻ trốn dục tụ tập với nhau mà cờ bạc rồi sanh sự lãnh đập một tiền bạc chưa gây ra nhiều việc buồn phiền, ôi xã đã không nổi. Huân chỉ, lại lại nghe lời phàn-phanh rằng: nhà-nước muốn một thứ cờ bạc trong cõi Đông-Dương...!...? Ấy là bài huyền hoặc sao?...? có lý nào mà có...?...! Hay là lời phàn-phanh rồi bỏ qua, không lẽ nhà-nước đi thi hành đến thiệt hại cho dân như vậy đâu!...?

Phạm-kỳ-Xương.

Giục giấy đoàn thể

Mấy kỳ báo rồi đây, Công-Luận, Lục-Tinh-Tân-Văn, Thời-Báo... vận động việc Tây-chạy café China tại Saigon, coi ra rất mạnh mẽ! Rất mừng thay! vì thấy Đông-bang ta từ đây cái giấy đoàn-thể đã có rồi... Xin các ông chủ bút các báo ráng đồng tâm hiệp lực mà giục giết tới, vì cuộc tây-chạy hàng hóa China đang không cũng nhờ các ông soạn báo: Mỗi ông, mỗi kỳ để một đoạn tây-chạy China vào báo, cứ nhắc nhở mãi mãi, và ấn hành những danh tánh của người Annam mà không lòng thương tưởng Annam như ông Dương-tế-Phổ nào đó vậy vậy thì chắt sao cũng mau thành tựu!

Xin ráng sức đi tới cho Khách-trú biết ta cũng xương, thịt, da cũng là máu đỏ, con rồng cháu tiên! ? Chẳng phải vong

thổ, ly-bương đến xứ người ở đâu mà saoh hai, rồi trở lại người như chúng nó!

Ài mà, là máu thịt Annam? Thì cơ hội này phải ráng, nôm-trang làm làm sao cho về văn-nội-giống, là tây-chạy! tây-chạy hàng hóa, phải xa lánh tiệm chèo phải tiếp sức Annam... vì đang kim chi thời đồ của Tây Đông-bang ta làm ra cũng gần đủ dùng, nếu món nào chẳng có, mà nhấm thề chẳng cần-kiếp chi, thì cũng nên bỏ, bớt như là: Giấy-tiền, vàng-bạc, đèn-dội, giấy quần áo vân vân... nhưng vật ấy là máu tiền, China thầu của nước ta bán này bạc muôn đó. Mà xét ra tức lý thì là chán, ích chi cả.

Chàng nỡ-mang chi trong nước, chẳng lợi ích cho Đông-báo! mà bị China lấy tiền bỏ tù đem về Tào, rồi trở lại nhạo bân, khi dễ ta là AN-NAM-CHỦ!

Xin chớ thối-nhà, lúc dư công cũng cần diễn thuyết trong quận, tổng, làng và xóm cho mọi người rõ biết vật không ích mà bỏ tuyệt này vật ấy đang tây-chạy lòng thề.

Đông-bang ta, mà hiệp đoàn-thể đang như vậy, bang đầu tây-chạy việc nhỏ như cà-phê cùng các vật khác, sau làm đến việc lớn riết đây rồi china hết xươg TÙNG LÂN (danh) nữa; chắt phải chịu TÙNG CHẢY mà chớ!...!

Cánthơ— Nguyễn-đoàn-Thế.

Kính cùng chư khán quan

Bốn quán rất cảm ơn chư tôn có lòng huệ cô mà nhận xem tờ An-Hà Nhựt-Báo từ đây đến giờ, ấy là phần chư tôn giúp cho bốn quán đang vững bền tuần nghiệp; còn phần bốn quán đây chỉ lấy tâm nhiệt thành đem hết chỗ nghe chỗ

thầy mà truyền báo ra đăng đáp đền ơn cõ cạp với chư tôn và quốc dân ta trong lúc này. Vậy mới phải lòng của bốn quán.

Sau đây, cho đăng tiện bề chinh đồn trong các đều tổn kém: Bốn quán kính nhắc chư tôn vị nào mua báo An-Hà hoặc mới mua hoặc mắng năm rồi mà chưa đóng tiền, xin lưu ý giùm mua mandat gọi giúp ích cùng bốn quán thì ơn của chư tôn rất trọng rất trọng.

Bốn quán cầu cáo.

Tiệc mừng cuộc vinh thăng

Ngày 16 Aout 1919, quan Huyện Phạm-chánh-Lý chủ quận Cầu-kè (Cánthơ) trấn thiết tại Trà-ôn một tiệc trọng thể có thính viên quan chức sắc ở Cán-thơ đến chung vui cùng ngài như dịp ngài đăng vinh thăng nhứt hạng Tri-Huyện.

Đúng 10 giờ sớm mai khách quan nhập tiệc đông đủ: M.M. Đốc-phủ Vĩnh, Võ-hiếu-Đề, Cai-tổng Lưu, Phó-tổng Yên, Phó-tổng Ờ, Hội-đồng Mùi, Hội-đồng Cán Bạch-vân-Thăm chủ bút «La Cochinchine Libérale», Nguyễn-chánh-Sát chủ bút «Nông-cổ-miêu-đam», Nguyễn-kim-Đính Tổng-Lý «Công-luận-báo» Đặng-văn-Chiến cựu chủ bút nhứt trình. Thơ ký và Thông-ngôn M.M. Nghĩa, Trương, Thiệt, Mỹ, Kỳ, Khương, Hòa, Doan, M. Lục chủ-sự điển-tín, M.M. Hương chủ Châu, Xã-trưởng Hinh, Xã-trưởng Hòa và tôi. (Có ít vì điển-chủ không rõ qui danh đăng, nên không đem vào đây xin miêng chấp).

Lúc các viên quan chức sắc dự tiệc: chen tạt chen thủ nói nói cười cười to tiếng cộng lạc, có bọn nhạc «Ngũ-am» trợ

lực giúp vui, tiếng tiêu tiêu chấp trời nghe rất êm tai. Thiệt là tiệc mừng cuộc vinh thăng nhứt ra phải điệu lắm.

Phần tôi, tôi lấy làm vinh hạnh đăng dự vào cái tiệc trọng thể này, ấy là một dịp may mắn cho tôi đăng tỏ tình cảm mộ quan Huyện Phạm-dại nhưn đây. Đã biết: ngài đến trấn nhậm quận Cầu-kè cũng gần 3 năm nay, là một quận thuộc về tỉnh Cánthơ là tỉnh tôi cư ngụ mặt dân; song tôi chẳng có dịp nào mà gần gũi được nghe lời châu tiêng ngọc của ngài. Tuy chẳng được dịp gần gũi ngài; chớ bấy lâu tôi có lòng hoài mộ cái Đại-danh của ngài lắm; vì tôi cũng có nghe tổng, làng và nhưn dân trong quận Cầu-kè hằng tôn trọng ngài là một ông Chủ-quận rất chuyên cần đến hữu ích cho lẽ-thứ, tánh ngài thật công bình chánh trực, ái quả truất cô, lại có lòng hay trừ gian giết bạo. Như năm rồi đây ngài vì phạn sự, vì mới hại cho dân; nên ngài chẳng uải cực nhọc gia tâm bắt đảng nhiều đám ăn cướp có súng ống hằng hoi, nhứt là đám tên Lê-văn-Xe làm chánh dân, tên Xe này là một tên ăn cướp dữ tợn ai nghe đến tên nó cũng là kinh tâm, nó thường hay nhiều hại cướp giết ghe thương hổ, thiên hạ đều chạy mặt.

Ngài bắt đảng tên Xe và nạp cho Tòa làm tội. Thiệt là ngài «sát nhưr miêu cứu vạn thú». Lương dân thấy thấy đều khen ngợi cái oai danh của ngài làm cho bọn còn đồ kinh tâm tán dờm và ăn được của ngài đó ai ai cũng là tâm cảm vô cùng.

Nay ngài đăng vinh thăng nhứt hạng Tri-Huyện, ấy là nhà-nước Đại-pháp thiết công chánh ban phần thưởng rất xứng đáng cho ngài đó.

Vậy trước tôi xin thay mặt cho M. Trần-dã: Nghĩa Tổng-Lý An-Hà Nhựt-Báo, sau là phần riêng của tôi: kính chúc cho quan Huyện Phạm-dại-Nhơn, từ đây những sau, mau đăng thăng quờn tấn trước thêm nữa.

Phạm-bá-Dại tự Kỳ-Xương.

Việc làng tiểu luận

Ngồi ngẫm nghĩ việc làng quá ngàn
Sông bết nghiêng tam chép vài hàng
Nói cho rõ việc làm làng
Những chức việc còn nhỏ tát
Cơm bẻ túi chưa từng gánh vát
Lớn khôn rồi phải chắt thâu danh
Nào tỏ-quán nếu nhàn
Công khai sán; nữ dành ngôi ngó
Người lớp trước khai cơ lập đó
Kẻ hậu sau nở để tro làng
Ông cha làm chức trọng trong làng
Con cháu lại diêm nhiên tọa thị
Bằng chỗ biết cho con ra làm ấp lý
Giúp xá hương cho người chỉ dẫn việc

[làng]

Hầu tập liên tành thành hương đảng
Phòng hạn nhứt còn vai thôn xá
Đã biết cùng thông là việc cả
Nhưng mà thôn lý chẳng nghĩ xa
Cứ những trang rượu thịt, thuốc, trà
Làm ấp lý ghe ngầy phải rá
Trông có linh quan ra tập nã
Hoặc là tù trấu kẻ tội nhờn
Đạo khắp làng xét tra bốn lón
Nào có thấy ra chi một máy
Về bầm thừa hết thấy đều không
—Nhứt là việc xâu công
Mà còn lao lách bạc kia thâu nạp
Làng nào cho phép lạm
Đạo dân rồi trắng tập mái tiền dân
Nói qua những việc thuế thân
Bãi dân trắng bán cho dân ngụ
Nào ông xá rõ tường tự sự
Nghĩ mà coi trước cứ bởi không lừa
Gặp mấy tay thợ chẳng vừa
Đầu bãi tạ bán đưa cũng hết

Xá Hương có một
Tinh cậy người sai
Đuổi dân đóng bãi
Nói rằng dân cùc
Bởi trước thâu trúc
Tân đạo tân trực
Dân ngụ thủy hối
Số bởi lem luốc.

Ông xá đầu thuộc

Bắt buộc giải tra bạc nhà xuất đóng
Đã cực lòng làng thêm lại mất công
Cứ mấy chú qui ma bạc tử nhà phải hết
Linh quan ra cau tre dịp tết
Xá tuần bà h phiếu lại ấp trung
Vui cho mấy cậu lý lòng tung
Gặp phiếu cau tre thời dà mừng huỳnh
Trước làm cho đình
Sau đổi dùng kiếm sửa nhà riêng
Phiếu mười cây uoi lại vinh thiên
Càng diêm chủ mỗi người một cặp

Miền cho ăn rập
Điền chủ vào bay
Đầu sự nào hay
Kiếp mau ra đồn
Khiên gánh chắt đồn
Còn lo diêm lính
Theo buổi năm xưa
Đưa bắt đưa chừa
Tiền đầu tiên mở
Thằng nào chẳng xở
Năm chớp nó đi
Nhưng đưa có ghi
Tui đừng có bắt
Việc làm coi gát
Xét lại như không
Xét kỹ cho công

Mấy cậu có lòng làm làng đáng thương
Mấy người lương ường hò hấp làm
[hương]
Chẳng u hương xá hương dụng công kẹp
[cảng]

Xin cho ngay thẳng
Các việc đều tuân
Linh trên còn chuẩn
Khuyên đừng làm cứng
Mỗi việc làm chừng
Phàm hiền thì vưng
Ông bà gốc gát
Việc làm cho xát
Trước nhỏ sau to
Chẳng lẽ làm trò
Ghe ngày Hương-xá

"Xin Kiếu"

Nguyễn-quang-Trung

Hề nói người, phải xét lấy mình

Bấy lâu nay, các báo-quán hằng than van rằng: chệch đã chiếm hết các mối lợi to nhỏ của xứ ta trong đảng thương mại công, nghệ. Lời than-van ấy, tưởng người mình ai ai cũng từng nghe từng đọc, song đọc vậy nghe vậy, ít ai chịu đem tư bôn ra hùn hiệp lo lập hãng này, gây dựng nhà công nghệ kia, đừng dành mối lợi lại với chệch. Lời cổ động, tiếng than-van mặt tỉnh, chệch cũng chẳng chút nao-nữ, cứ gia công buôn bán như thường chẳng hề thấy giảm sút chút nào cả...! Như vậy chẳng là uổng công cho các báo-quán lắm đó...!.

Trước khi nói chệch chiếm các mối lợi của mình, thì mình hãy xét lấy mình rõ ràng cũng là tại nơi người mình từ đời nào đến bây giờ việc buôn to bán nhỏ thấy thấy đều phú thát cho chệch. Đảng thương mại đã dành giao cho chệch rồi, thậm chí các công nghệ cũng đổ cho họ dành lấy mà làm. Như vậy, cái mối lợi thế nào không về tay họ choặng...!.. Xét lại: chệch sang xứ ta muốn muốn ngàn ngàn chẳng phải là do khách, nếu họ chẳng thương mại cũng là kỹ-nghệ, thế nào cũng có được mà sanh nhai thoải mái ở xứ ta.

Người Annam ta chuyên một nghề làm ruộng là nhứt hơn hết, chừng có lúa ra chệch cũng chen vào mà chia lợiặng. Cùng nghĩ trong cõi Nam-kỳ này từ thương mại chí công nghệ, có món nào mà thoát khỏi tay họ được? Thế thì ta có nên buồn chẳng...?...?..

Nói cho phải, mấy năm sau trở lại đây người mình coi mỗi tiết mối lợi trong xứ không đành làm làng, đã ra hùn vốn lập hãng được tiệm mà mua bán, song trăm phần chưaặng một, dường như nước một gáo, lúa muốn xe nào có phí!?

Muốn cho đường thương mại của người Annam mình được kinh dinh, trước phải lập nhà công-nghệ đặng chế tạo vật liệu hoặc là xuất cảng bán cho ngoại bang hay là chuyên vận trong xứ. Chớ ta muốn buôn bán cạnh tranh mối lợi cùng chệch, song mỗi vật ta phải tới chệch mua sỉ của họ về mà bán lẻ lại, thì có lý nào ta khỏi bị tay họ áp chế sao?...!

Thấp-ám-Tà.

Nhàn đàm

QUAN-CÔNG GIỄN

Bữa dịp, thừa lúc rảnh rang, tôi với người bằng hữu là M. G.... rủ nhau vào rạp hát ông Lê-Điện xem chơi giải muộn. Vừa bước vô thì thấy Tào-Tháo đang quì khóc kể xin Quan-Hầu dung thứ.

Tôi hỏi M. G...., Tào-Tháo kể An kia nghĩa nó, mà Quan-Hầu dung người chẳng?

—M. G.... đáp rằng: Chắc quan-hầu chẳng rộng dung.

—Có lẽ nào! tôi thường nghe Quan công là một đấng trung canng ngời khí, ngai chẳng hề sát kẻ sa cơ.

—M. G.... rằng: Thuở ngài chưa hút kia, chớ nay ngài đã hút lớn rồi. Mà tại Huê-dung-đạo thì không có tiệm thuốc. Thế Tào-Tháo phải chết, vì lúc ngài đang giận, ngài quạu lắm.

Đám đạo dứt lời ngó lên thật quã Quan-Công phát nộ lồi đình, quyết chẳng dung Tào-Tháo.

Tào-Tháo cả kinh la lớn xin t đến

—Quan hầu hỏi: Đến chi hề.

—Tào-Tháo thưa: Để tôi đi Hứa-dô hút đã rồi tôi sẽ trở về thọ tử, vì vô-thần nhựt của tôi đam theo họ thân, tôi đã dâng cho Châu-dn, Triệu-tử, Trương Phi giữa đảng hết rồi.

Quan-Hầu nghe Tào-Tháo nói tại Hứa-dô có tiệm thuốc, càng ngáp thêm nữa; Tào-Tháo hiểu ý, bèn tiếp rằng: Còn ngài muốn hút thì theo Tào luôn thể bộ hạ của Tào, thằng Hưu, thằng Nai, Hứa Chử làm thuốc tinh thông.

Quan-Công nghe Tháo phân bày nhiều lời, liền đổi giận làm vui, mỉm cười mà đáp rằng: Ta cũng có bộ hạ Châu-Thương đây, xén nhựt rất anh tài. Nếu Tào-thừa tướng có lòng đoái tưởng, thì ta đầu nó đem dạ chẳng lành.

Châu-Thương bước ra tiếp rằng:

Xin gia-gia chớ phụ lòng Tào-thừa-tướng; để tới Hứa-dô rồi, tôi biểu Tào-thừa tướng mua cho tôi hai hộp một chi rưỡi, về trào tôi dâng cho quân-sư Khổng-minh mà chuộc tội gia-gia.

Nói rồi Quan-Hầu, Tào-tháo, Châu-thương, Hứa-chử, Tào-hưu Tào-Nai đồng nắm Hứa-dô tấn bộ.

Hòa (Sốt trắng)

Trương minh-Giễn dit Hòa

Một lúc trò chuyện hữu tình

Ngày 12 tháng Juillet 1919 là ngày bãi các trường học Nam và Nữ trong cõi Đông-Dương. Tôi có hai đứa con đại gởi học ở trường Cánhthơ; nên ngày ấy khiến thằng đánh xe thắng ngựa chạy ra chợ Cánhthơ mà rước con, lúc gần trở về chạy ngang qua đường chợ là đường bên nhà Công-sở Tân-an, tới tiệm Tam-phước-Hiền của ông Huỳnh-kim-Phong ghé lại, trước thăm ông chơi kéo lâu ngày ít gặp và sau mua ít món hàng, vì đã tốt mà rẻ nữa.

Đương lúc tôi cùng ông Huỳnh còn đang mừng rỡ, nói chuyện hàng huyền; bỗng đâu có một ông khách bước vào đầu đội nón hai tầng, tay cầm dù trắng chơn đi đôi giày bẻ, mình mặc áo bà ba, xem người coi cũng là thanh-tân và nghiêm trang, đứng xem hàng rồi hỏi giá savon mà rằng: Các thứ savon này đối với savon khác thì là sự tốt xấu ra thế nào? Ông Huỳnh liền chỉ riêng ra từ món mà cất ughla rằng: Thứ savon hiệu con ngựa một Sừng (la licorne) này 72 phần dầu tốt nhất hơn hết; cái sự tốt của nó giặc ít hao mòn, bọt nhiều không mặng, giặc nó thì trắng tốt, chứ không có cái hại và mụn đỏ như các thứ savon kia vậy; Còn thứ savon hiệu con chim át là (la pie) này 60 phần dầu tốt hơn với savon (la licorne); mà có người lại hay nhầm lẫn là thứ savon con chim tốt hơn con ngựa, là vì nó mĩ mai với nhau, cho nên cái sự tốt của nó cũng tương tự vậy. Đến như savon hiệu con rồng đen (le dragon) này thì nó lại khác hẳn ra một sắc đen; song cũng 72 phần dầu như thứ savon hiệu con ngựa vậy. Mà nhất là các nhà máy móc, hay dùng nó mà rửa tay chơn dầu mỡ, sét sắt dính trong áo quần giặc rửa một lần thì sạch sẽ; mà giặc áo quần ngày

thường cũng tốt nữa, các thứ savon kia có được như thế bao giờ. Còn thứ savon hiệu đầu người đi ngựa (le centaure) này cũng khá hơn savon kia. Ông khách thiệt cũng là người mau nghe và cũng có ý biết thương cái đường buôn bán của người đồng-ban mới gây dựng, bèn mua dùm một thứ một kilo về dùng. Lúc đó tôi ngồi mà nghe thiệt kỳ những lời thiệt tình của ông Huỳnh-kim-Phong cất nghĩa rõ ra đó thì mới biết rằng việc dùng savon cũng còn có chỗ lợi hại như vậy; hề mua lầm savon xấu mà tham rẻ tiền, thì giặc nó vàng và mụn cả áo quần hết, thế thì cái rẻ kia mà cái hại này trừ không được. Ông Huỳnh-kim-Phong lại dặn ông khách mà rằng: Lúc nào ông hay là người nhà ông mà có mua savon, thì xin nài cho được các thứ savon tôi đã nói trên đây thì không có phùng sợ gì nữa hết, ông khách gật đầu mà lui chửng. Ông Huỳnh-kim-Phong lại ngó tôi mà than rằng: cái việc buôn bán của người Annam ra mà chen lấn gây dựng trong cái thời kỳ này; thiệt là trăm điều nguy hiểm biết là dường nào, chỗ tiên-thụ cũng hẹp, mà hạn hàng cũng thưa; còn cái trách-nhiệm lại phải cực lòng nhọc sức, tiếm hàng cho tốt, mà giá cho rẻ thì mới bán được. Mà hàng chánh của chúng tôi là hàng Hảo-vĩnh et Co Saigon đơb lấy cái mục đích ấy mà làm cho lời đặc mới nghe, đáng tương tiếp các hàng hóa mà giúp cho các nhà buôn An-nam trong đường kinh tế. Tôi thiết-tưởng các-nhà tư bản muốn gây dựng tuộc buôn cho đứng đắn, thì liền lạc với hàng chánh của chúng tôi sao sao hàng chánh của chúng tôi cũng có thể mà giúp ích cho được mau bước tới cái trường thương chiến với khách-trú.

Tôi mắng nghe chuyện của ông Huỳnh-kim-Phong mà đồng hồ gõ 18 giờ (1) ác vàng đá lạng, bóng thỏ vừa hừng, (ngày

này là ngày 12 Juillet năm này rằm tháng 7 Annam mặt trời lặn kẻ mặt trăng mọc). Tôi lại đặt bài từ ông Huỳnh-kim-Phong ba cha con tôi cùng lên xe; lúc tôi mới lên xe vừa ngồi yên, ông Huỳnh-kim-Phong lại đem ra cho hai chai dầu essence de menthe lớn và nhỏ, tôi thiệt hết lòng cảm ơn mà rằng: Trước vài bữa rày ở nhà tôi có mua hàng ở nhà hàng Hảo-Giang (Galeries de l'Ouest) thấy dầu essence de menthe này tốt và rẻ, cho nên có mua thử 10 chai hãy còn ở nhà dùng chưa hết, xin ông để lại bán cho người ta, tôi cảm ơn ông.

Một người dân vườn (Cánhthơ)

(1) 18 giờ... tức là 6 giờ tối, người ta lấy trong 24 giờ, kể từ 1 giờ khuya mà đếm luôn cho tới 12 giờ khuya là 24 giờ, thì có 13 cho tới 24, mà ai mới nghe thì lấy làm lạ, chớ phải hơn là ta đếm hai lần 12, rồi phải các nghĩa ngày hay là đêm mới rõ.

Cơ lính Mã-Tà Cánhthơ cúng lễ Tiên-Sư

Ngày 9 Aout 1919, cơ lính Mã-tà Cánhthơ bày lễ cúng Tiên-Sư rất trọng thể. Có rời đủ viên quan chức sắc các ty các sở đến dự tiệc.

Bữa đó, lúc 4 giờ chiều khởi sự cúng, có quan Chánh-Bổ là ông Tholance đến dự chửng, sau lần lần mấy ông mấy thấy các ty các sở tề tựu đông đủ. (Đếm có trên 70 vị miện miện).

Lúc dùng rượu «Huít-ky» lợt lợt, có mấy cô bóng giúp vui ca xang chày múa... hay... thiệt là hay: (Giọng như TRÂM NHƯ GIỌNG TRƯỞNG-PH, HINH YẾU ĐIỀU TỰ RÌNH PHÂN-KHOÁI!...! (sic!...!))

Đúng 8 giờ nhập tiệc, khách quan vui vậy chén tạt chén thù, lớp thì trầm tiếng Langsa lớp thì nói tiếng ta in òi.

Lễ cúng Tiên-Sư bày sắp đặt có nghi tiết chỉnh tề, đại đàng quan khách rất phủ phè, ai ai cũng là vira lòng toại chí,

ấy cũng bởi sức: nhất là ông quan Trọng có tài bậc thiệp bầy về nhiều việc đáng khen, sau nữa là ông quan Thơ, ông quan Thu, ông quan Phấn, ông quan Xuyên cũng là hết thấy chức việc trong cơ: Đội, Cai, Bếp, Lính, đồng tâm hiệp lực nên lễ cúng Tiên-Sư năm nay thật là mười phần vui đẹp hơn một năm.

An-Hà-Nhựt-Báo xin thay mặt cho các viên quan chức sắc có đến dự tiệc và phần riêng của Bón-Báo mà tỏ lời cảm tạ viên chức cơ Mã-tà Cánhthơ có tình hậu đãi và cầu chúc cho viên chức trong cơ mau thăng thưởng quyền tấu chức làm việc lớn phận cho dặng vẹn toàn.

An-Hà-Nhựt-Báo.

Ái tín

Bón quán hay dựng tin buồn rằng: Chánh thất của Thầy Giáo Đẳng ở Châu-thành Cánhthơ là cô Trâm-thị-Thiếu đã từ trần hôm ngày 9 Aout 1919, hưởng thọ 52 tuổi. Cuộc tổng chung đã an bài ngày 12 Aout 1919.

Bón quán kính dời lời tỏ tình bi thống, trước xin chia buồn cùng thầy Giáo-Đẳng và hữu quyến, sau cầu chúc cho linh hồn Cô-giáo dặng khoải lạc cảnh Thiên-thai, an nhàn miêng Di-lộ.

Bón quán huy lụy khinh điều

Bón quán lại nghe tin buồn nữa rằng: Cô Hồ-thị-Liêng là lịch nội-trợ của Thầy Thông Nhân làm việc Trang-sư tại Cánhthơ mới từ trần hôm ngày 18 Aout 1919 lúc 5 giờ ban mai, hưởng thọ 46 tuổi. Nghe nói cuộc tổng chung định ngày 21 Aout 1919.

Đã biết: người sanh trên thế: trước sau trước phải một lần; nhưng rửa mắt: dường từ biệt sanh ly, ai lại không buồn! ai lại không thắm! cho... dặng!...

Vậy Bón quán kính dời lời tỏ tình ai diếu xin phảo tru cùng Thầy Thông Nhân và hữu quyến của người.

A. H. N. B.

Hương truyền

SỐ CHIẾN SĨ TỬ TRẬN CỦA CÁC NƯỚC CHIẾN QUỐC

Tính theo số thống kê các chiến sĩ tử trận trong đại chiến Âu-châu này, là 7.351.000 người.

Chia ra như sau đây:

Nga-la-tư	1. 700. 000
A-lơ-mãn	1. 600. 000
Hai-Pháp	1. 305. 000
Ô-trích	800. 000
Ấn-lô	706. 000
Y-ta-li	460. 000
Tiệt-ki	230. 000
Banh-gi	102. 000
Bua-ga-ri	100. 000
Ru-ma-ni	100. 000
Xet-bi-Mông-tê-nê-gà-rô	100. 000
Huê-kỳ	50. 000

Tuy vậy mà cũng chưa bao nhiêu số người tử trận là vì nếu tính theo số chiến sĩ tử trận tại Măng-châu thì lại càng nhiều hơn nữa. Tại Liao-yang chiến sĩ Nga chết 65. 000 người nghĩa là một trăm chết hết 20 người, còn Nhật thì 42. 000 người nghĩa là một trăm chết hết 14 người.

Còn tính như trong đám giặc 7 năm thì một trăm người chết hết 42 người; chiến sĩ của Hoàng-đế Napoléon thì một trăm chết 25 người; trận giặc Crimée, một trăm chết hết 15 người; trận giặc Italie một trăm chết hết 10 người.

Hồi năm 1870, trận giặc Pháp-Đức, thì A-lơ-mãn bị chết hết 17 ngàn người, bị binh 96 ngàn người, bị đạn 380 ngàn người trong số này hết 12 ngàn người chết tại nhà thương, tổng cộng số chiến sĩ tử trận trong đám giặc ấy thì một trăm chết hết 14 người.

Trận giặc Măng-châu ta mới nói là dữ hơn các trận giặc kim thời, số chiến sĩ bỏ ngoài trận, không đánh dạng nữa thì một trăm hết 25 người. Tại trận địa

Nhật-Bổn bị 47. 200 người tử tại trận, 47. 400 người bị binh trong đó hết 4000 người bị đạn và 555. 000 người chết.

Số ấy chẳng phải là chỉ các thế trận chung, số ấy có nhiều khi cao quá nếu tính theo các báo khác. Trận mà giết người nhiều hơn hết là trận Borodini một trăm hết 20 người; trận Austerlitz một trăm hết 25 người; trận Waterloo một trăm hết 15 người; trận Solferino một trăm hết 12 người.

Còn các địa trận Balkans, Lule-Bourgas, Tchataldja. Monaster thì lấy bực trung mà tính thì một trăm chết hết 10 người.

Còn trận Âu-chiến mới đây, khởi chiến hồi ngày 2 août 1914 cho đến 4 novembre 1918, tính ra thì là 4 năm, 3 tháng 9 ngày, ấy là một trận giặc dài hơn hết trong thế kỷ này, trận giặc Crimée đánh 2 năm từ 10 avril 1854 cho đến 30 mars 1856. Còn trận giặc Italie thì lâu có 2 tháng; trận giặc Prusse đánh với Danemark hồi năm 1864 đánh 9 tháng; trận giặc Prusse và Italie đánh Autriche hồi năm 1866 đánh 6 tuần lễ; trận giặc Pháp-Đức trước hết từ ngày 10 Juillet 1870 tới 29 Janvier 1871 đánh 6 tháng; trận giặc Nga-Thổ hồi năm 1877-1878 đánh 10 tháng; trận giặc Nhật-Bổn và Trung-huê hồi năm 1894-1895 đánh 9 tháng; trận giặc Hispano Huê-kỳ đánh 4 tháng; trận giặc Transivaal 1899-1902 đánh hai năm rưỡi, trận giặc Nhật-Nga hồi năm 1904-1905 đánh 18 tháng; hai trận giặc Balkans không đầy 7 tuần lễ.

Công nghệ tại Huê-kỳ

Trong lúc giặc giã tại Huê-kỳ các hãng làm xe-hơi càng ngày càng nhiều. Chẳng những các nước liệt cường gửi mua xe-hơi dùng về việc chinh-chiến

Lời nói phong phanh

«Lời nói phong-phanh» là một lời nói có khi thiệt mà cũng có khi chẳng thiệt vậy, vì là một việc ngày nay đã nghe vấy ngày mai lại đổi ra khác không chừng. Thế thì «lời nói phong-phanh» cũng chẳng khá tin cho lắm; nhưng mà cũng nên chú ý để phòng khi việc sẽ hiện ra như vậy chẳng sai.

Muốn cho chư vị khán quan xem chơi cho biết lời nói phong-phanh, vậy kể từ đây về sau, Bôn-báo xin ăn hành vào khoản này những lời nói phong-phanh, nghe làm sao đem y làm vậy, không thêm bớt một mảy dẫu những lời ấy thiệt giả thế nào, Bôn-báo chẳng dám công nhận.

Sau đây xin chư vị chú ý những lời nói phong-phanh đó là của ai nói mà cật hỏi. Bôn-Báo thà cam thất lễ chớ chẳng chịu cho biết là ai nói đó.

Nghe nói phong-phanh rằng: Nơi giáp ranh tỉnh Châu-dốc, Long-xuyên, có một dân ăn cướp hay giả mạo làm đội, cai, bếp, lính đi tuần du rồi thừa cơ mà giết của mấy chiếc ghe thương hồ. Vậy thương khách hãy phòng lấy kéo thố loại gian và xin nhà-nước mở lòng nhân-huê lập thể mã tróc bọn ăn cướp này mà trừ mối hại cho lương dân.

Nghe nói phong-phanh rằng: Bọn chà và góp tiền chổ tại chợ Ô-môn hay làm nhiều điều ngang-ngược vi-phép với mấy tay bán hàng vật và góp tiền quá tarif định. Nếu quả như vậy... thừa nó đi.

Nghe nói phong-phanh rằng: Thấy Đ. là thầy cho thuốc bình ho có danh mấy năm trước tại Ô-môn lúc này thiên hạ vẫn vẫn lại nhà thầy nữa, vì thuốc ấy hết hay, uống chẳng thấy chi là hiệu nghiệm. Tổ hết dài....!

mà thôi, các người ngoài họ cũng gửi mua nữa, vì dân sự Huê-kỳ càng ngày càng giàu thành ra xe hơi là món để người chường diện. Nhật là mấy hiệu Ford, Overland, Studebaker càng thành phát. Chẳng những là thứ xe đi chơi mà thôi, xe camion để chở đồ cũng vậy. Nếu tính số xe hơi nội cả Âu-châu thì hết thấy có 522.000 cái mà thôi, còn một mình nước Huê-kỳ thì có cho tới 4. 242. 000 cái, nếu lấy dân số mà tính thì trong 29 người có 1 cái xe hơi, còn như Ấn-lê thì trong 268 người mới có 1 cái Langsa, thì trong 402 người mới có một cái, còn A-lơ-mãn trong 684 người mới có một cái.

Tại Huê-kỳ có 530 nhà làm xe-hơi, bạc vốn có 4 ngàn triệu quau, dùng 300 ngàn người thợ, làm ra lợi có 5 ngàn triệu mỗi năm.

Bây giờ giặc yên ổn rồi, việc buôn bán mới khởi sự lại như thường, rồi đây các xứ mới mua xe-hơi nhiều đư. Hồi năm 1918 làm có 25 ngàn cái xe, qua năm 1917 làm tới 82 ngàn.

Đó chứ tôn nghĩ coi cuộc buôn bán của người ta ra thế nào, nghe nói tới số tư bản cũng nhiều, mà nghe nói tới số thuế lợi cũng to, còn nhảm lại dân xứ ta tư bản thiếu làm sao cho có lợi, đã vậy nghề buôn là nghề người Nam-kỳ không ưa. Phải chi các nhà tài chủ có tư bản nhiều, có còn nên cho đi học biết đủ chữ nghĩa như người rồi cho nó sang qua ngoại-quốc học lấy nghề buôn, coi cách tính toán, cách khôn đại, và cách làm của người rồi về xứ tổ chức cái nghề buôn mình đang làm gương cho đồng bang, có tư bản bao nhiêu đem ra buôn bán tranh quyền lợi với người.

Hiện giờ ai ai cũng lo bán buôn, lo nghiệp-nghề, vì sau này đây, đời càng ngày càng khổ, làm cả ngày mà chẳng có đủ mà ăn. Xin phải lo xa, xin so sánh công nghệ của người buôn bán, của người đang mình làm thế nào, chớ nếu vậy vấy mãi, thì phải chịu hại ngày sau.

Du N. B. T.

Nghe nói phong phanh rằng: Mấy người đồn bà (Annam) vợ chệch tại C. T. nói; Nếu Đông-bang ta mà tẩy-chay hàng-Tào cho đặng, thì họ cũng nguyên đồng lòng mà tẩy chay ba chủ chệch phứt cho rồi!?

Nếu lời phong phanh này mà chẳng sai, thì Đông khá khen đồn bà xứ ta đó...! ? Ấy là họ hức sự dối Tào mà cợt về giấy đoàn-thẻ Nam ta vậy!

Phi tập

ĐIỀU SỞ HẠNG-VỎ

Nên nước dư trăm trận chiến công
Tớ thấy rần rộ đến Quang-trung
Ai Táo lửa tác cung châu lạnh
Tiệc hội giương lòng dạ ngọc không
Một mắt có trời xa Trạch-Tá
Hai về không mặt ngọc Giang-Đông
Năm năm dọn dẹp chưa nên cuộc
Nhắm mắt đánh cam tức Lỗ-Công
S. N. A.

Hơn thua trong một cuộc anh hùng
Mặt mũi nào còn lại cỡi đồng
Muốn dậm gian-sao ngợ mắt ngó
Tám ngàn Tỉ-đệ phải tay không
Bác canh Trử-thương thêm buồn dạ
Tiệc rượu Hồng-môn nghĩ uống công
Chồn củ anh cha dấu đoái tương
Thân này liệu trả nợ tang bồng...!...!
T. N. V.

BỊNH TRƯƠNG-LƯƠNG

Năm đời hưởng lộc gọi An quang
Không có thấy Trương bệnh nặng mang
Cám nỗi ngoài vườn mưa móc Hôn
Thương ôi trong nhuộm nước non Hàng

Hồng câu giận Sở dỗi tròng bạc
Bác-lãng cừu Tần một lá gan
Mơ quên thuốc thần tiên trừ bệnh số
Tham công Hà, Tính, mến giàu sang,
S. N. A.

HÒA VẬN BÀI THI

«Thơ» khếch Đồ tướng quân phi-công»
(Ao Hà n. 122)

Ngân cầm càn cạm Đổ linh công
Vị quốc vong xu đượm dốt hồng
Trăm trận xuống pha đồn lũy động
Mấy lần bay lược cõi bờ rung
Sanh làm tướng Pháp gan như sáo
Thất lại trời Nam tiếng tự đồng
Mặt ngời hầy còn bia trận mặt
Gan trung rành rành chói trời đồng
Nguyễn-hữu-Phước dit Phúc
(Omôn)

Nam-kỳ thời sự

Giá bạc

Kho bạc nhà-nước..... 7 (20)
Đồng-Dương..... 7 20

Giá lúa

Từ 5\$15 cho đến 5\$25 một tạ, tùy theo thứ lúa.

CANTHO

TỘI NHƠN ĐÀO TY

Ngày 12 Aout 1919, một tốp tội-nhơn làm đất gần nhà-thương, có 2 tên tội thừa cơ lánh bước (trốn). Chừng chức việc coi tội hay dặng, lớp thì lo dắc mấy tên tội kia về khám, lớp lo chạy đi kiếm 2 tên tội này trốn, chạy ra mé rạch Cánhơ lại giựt chiếc xuống của 1 bà già đang dận dưới bến rồi đồng hè hơi ngang sông mà chạy. Thình lình bà già bị giựt xuống nên la làng xin tiếp bắt 2

tên ăn trộm đó. Khi làng ứng tiếp đến nơi thì bắt dặng 1 tên mà thôi, còn tên kia chạy mất kiếm không dặng. Làng bèn giao tên tội bắt dặng lại cho ông quản Trọng đem về khám giam cầm lập tức.

MẮT KIỀM VÀNG CHẠM

Ngày 13 Aout 1919, tên Lê-văn-Túc ở làng Thới-lai (Cánhơ) đem đến tiệm cầm đồ mà thế 1 cây kiềm vàng chạm. Bởi mắc lộn-xộn đồng người kẻ chêu kẻ lãn, chừng tên Lê-văn-Túc vô nói dặng với tài-phủ trong tiệm xin thế kiềm, bèn thò tay vào túi.... ô hô! kiềm vàng chạm mất tiền đã rồi. Chẳng biết ai lấy mà nói, tên Lê-văn-Túc đến bót xin có với ông cô trước sau vậy.... vậy.... Theo lẽ thường, sở tuần phòng cũng hứa... sẽ... kiếm... bắt... tên... nào... ăn... cấp... đó... cho...!...!...

LÃO TRƯỞNG ĐÃ TIỀN-BỮU

Tại làng T... Ph... (Cánhơ) thị Q... 18 tuổi gái xuân xanh trước đã vì tiền vì cửa đành để nhụy đào non cho ông hương C... là già 60 yêu ấp (ấy là: 60 có cửa cũng vừa 18 mà!)

Từ ngày: Trước cũ Mai non giao nhánh loan giả phụng trẻ vậy dôi... Lão C... thì vui, còn thị Q... thì tủi... Lão C... vui cũng phải: vui là vui: tuần nhĩ thuận á há há.... gặp đào non, từ trước những nay, ai mấy mặt. Còn thị Q... tủi cũng nhảm: tủi là tủi: tát thanh tân ý hu hu... bị lão mạo, thoát sớm đến chiều, đeo dín cần. Thị Q... buồn hoài... buồn mãi... buồn thết... cất mình mang gói thăng xông. Lão-Trưởng kiếm bên này... kiếm bên kia... kiếm bên nọ... không thấy, nghi Tiểu-Bửu trốn đi đưa đồ... lùm cùm theo bắt dặng, máu ghen hừng dậy, nổi xung... bặt tai. Tiên Bửu la làng chói lòi. Làng bắt tra vấn... Lão-Trưởng xin tự thuận, Tiên-Bửu không nghe, nài giải đến quan Biện-Lý,

MƯƠNG GIẤY OAN NGHIỆT CHO RỒI

TẮM THÂN

Ngày 16 Aout 1919, lúc trời rạng sáng thiên hạ gặp một người đồn ông, chẳng rõ duyên cớ làm sao, mà mượn giấy oan nghiệt treo cổ lòn-teng trước nhà thờ chợ giữa (Cánhơ) mà tự tử.

Tri hô, làng xóm tựu lại cắt giấy đem hăng xuống, xét trong mình gặp một cái giấy thuê thảo tên Nguyễn-văn-Khá 31 tuổi gốc ở Đông-Phú (Cánhơ)

Làng lập tức báo đến quan Biện-Lý ngài day chôn.

MUỐN CHẾT MÀ CHƯA TỚI SỐ

Ngày 17 Aout 1919, Đào-thị-Quyển 38 tuổi ở làng Thới-an-Đông (Cánhơ), giận chồng, giận con, giận anh em, hay là giận quí thần gì không rõ, lấy dao lục lục nhè cổ mình mà cắt. Xóm giềng hay dặng lập tức đem thị Quyển đến Nhà-thương cho quan thấy cứu cấp. Tánh mạng vô hại.... vì mới vừa phạm tội, chôn hòng còn nguyên..... sống!

Nghe lại thị Quyển này có tánh khùng khùng, bữa đó nhảm cơn cơn ra có dôi.

ĂN TRỘM CHÉM CHỦ NHÀ

Đêm 18 Aout 1919, ăn trộm đến nhà tên La-văn-Ty ở làng Phú-thứ (Cánhơ) khoét vách vào buồng gạo và lùm quần áo.... La-văn-Ty hay, vát chĩa nhẩy tới đâm ăn trộm, song đâm hụt ăn trộm áp vào giựt chĩa và chém tên Ty một vết nơi tay, rồi thoát thân đào ty.

La-văn-Ty tri hô ai nấy tựu đến tiếp cứu, chớ mà ăn trộm trốn mất, đồ đạc gạo thóc còn y chẳng mất.

Tên Ty đến nằm nhà thương dưỡng bệnh.

SÓC-TRĂNG

VIỆC RUỒI RỒ

Ngày 17 Aout 1919 tên Phan-văn-Hồ 15 tuổi ở Xuân-hòa (Sóc-trăng) cỡi trâu

với anh nó tên là Phan-văn-L... lúc trâu xuống đống Phan-văn-Hồ và anh nó té nhào lại trước đầu con trâu, rồi cho tên Hồ té nhảm sừng trâu trắng cuốn bông. Cũng là may vì chẳng mấy sáo, nên không đến nỗi làm hại tánh mạng đáng.

Một cặp oan ương

(Tiếp theo)

Lý-cẩm-Nhuang thấy Khương-bửu-Sanh buồn lời cay đắng, đôi hàng nước mắt chưa chàng liền đáp rằng: «Chàng chưa tượng trong đục, vội trách thiệp rất oan lời thế xưa năm giữ chẳng quên, nhưng mà mạng cha phải vướng khéo tội. Chàng sử kinh cũng biết, để áo mặt qua đầu. Việc thiệp đây duy có thần tiên mới rõ đáng tấm lòng đình sắc»

Khương-bửu-Sanh nghe phân mới bấy nhiên lời hơi giận đã nguôi dần, vì cực thương rất lắm, liền hỏi rằng: «Vương mạng cha, phân lại dạ đình sắc, nói rằng bấy lâu nay trách kẻ mi thương, lòng sầu não đêm không an giấc. Cha nàng bày nhiều điều thất đức, chống nàng vương lịnh lâm ngay, vậy nàng cũng không tiếng cản ngăn, nỡ để nhà ta bị hại, vậy sao còn tính ngái, thế nguyên xưa oang phải rõ ràng.»

Lý-cẩm-Nhuang liền đem việc cha mình ép gả, và sự đóng cửa mà chờ người bày rõ, lại tiếp rằng: «Thiếp cũng muốn gỡ tin cho chàng rõ, vì không người giúp việc cho nên, e họa hổ chẳng thành, mà thiệp cùng chàng chẳng tốt. Còn việc kiện thưa thiệp nào rõ thấu, vì lúc đó, mất ở Thượng-Hải mà nuôi mẹ bệnh». Nói rồi dòng châu nước nức nức, tức tước sụt sụt.

Thiệt là:

Nước mắt dòn bà dễ xuôi

Lửa lòng Quân-tử mau tang

Khương-bửu-Sanh nghe rõ đuôi đầu liền ôm Lý-cẩm-Nhuang vào lòng, nhìn

mặt, nước mắt rưng rưng mà rằng: «Tình nhân ôi! xưa ta chưa rõ biết trong dạ thiệt bất bình, vội trách người nghĩa hậu tình, ta rất hẹp suy chớ chấp.»

Lý-cẩm-Nhuang nói: «Chàng chẳng lòng nghi thiệp, chớ phàn nhờ nhứt phải toan, tuy thủ tiết với chàng, chống sờ sờ tại đó. Chàng phụ chàng ai cho rằng thiệt, đã mang câu bội ước rõ ràng mặt nào còn đứng giữa trần gian, thà thiệp thác cho toàn danh giá. Kiếp này không đáng hiệp, kiếp sau ắt phải nên»

Khương-bửu-Sanh lại rằng: «Tình nhân nói sao vậy, lòng nàng ta biết, kẻ chi làm người hay. Huống chi: cha còn tại đường, nàng đi nỡ nghĩ an chín suốt. Còn ta đem trông ngày đợi, gặp mặt nhau vừa rõ ngọn ngành, nàng đánh lánh mặt xa chơi, ta còn sống với ai đồng tịch. Vậy ai rằng là thảo, rứa ai gọi là ngay, nếu nàng tự quyết liễu mình, thì ta cũng sống vàng tìm bạn.»

Thoạt nghe Lý-mỹ-Nhan lên tiếng bước vào, Khương-bửu-Sanh mới buồn Lý-cẩm-Nhuang ra.

Lý-mỹ-Nhan thấy hai người nước mắt chưa ráo, thì hỏi rằng: «Hai em có việc chi, mà coi tuồng sầu não lắm vậy.»

Khương-bửu-Sanh bèn đem việc mình thuật lại cho chị dâu nghe, thì Lý-mỹ-Nhan đáp rằng: «Hai em đừng sầu não, biệp nhau, chắc có ngày.» Bèn cầm Khương-bửu-Sanh và Lý-cẩm-Nhuang ở lại chơi, chuyện vãn đến chiều mới từ giả ra về.

Thiệt là

Ân tình càng kẻ càng nồng

Duyên thâm càng phân càng đẹp

Nói về Lý-phú-Cang từ khi đuổi Lý-mỹ-Nhan đi rồi thì buồn rầu chẳng xiết, tức vì bất hạnh sanh con, nên mang lấy bệnh thổ huyết. Lý-thanh-Hà thương nhứt tin cho Lý-mỹ-Nhan hay thì Lý-mỹ-Nhan lấy làm lo sợ, song chẳng dám về nhà e khi cha thấy mặt tức giận càng thêm bệnh, nên ôm lòng sầu ở nơi xóm Vĩnh-Hạ với mẹ chồng.

Ngày kia bệnh Lý-phú-Cang trở nặng coi thế chẳng khỏi chết gấp, nên Lý-thanh-Hà vội vàng sai người đến Vĩnh-Hạ mà cho Lý-mỹ-Nhan hay. Lý-mỹ-Nhan lật đật thưa với mẹ chồng hay, rồi riết về nhà, thấy cha mình vóc mòn, bình ốm, thì đau lòng rơi nước mắt tức tước sụt sụt.

Lý-phú-Cang nằm thiếp thiếp nghe có tiếng bên tai liền mở mắt ra thấy Lý-mỹ-Nhan từ ngoài rằng: «Ôi liên như thế sao mi, cả gan dám vào cửa ta, ta đã nói với mi rồi, miêng còn chút hơi hơi hóp, thì mi chớ vô nhà ta cho ta thấy mặt, nay mi quên rồi sao?»

Lý-mỹ-Nhan thưa rằng: «Con nghe cha đau nặng, nên về mà than thuật ít ngày, xin cha mở lượng hải hà, để cho trẻ nuôi cha lành mạnh. Chừng đó con vâng lời cha mớiặng.» Nói rồi cúi đầu lạy cha.

Lý-phú-Cang đáp rằng: «Hay là mi hayta chưa chết, về thúc cho mauặng lấy gia tài, chớ chẳng vì lòng thương mà đến, thôi để ta làm từ từ mi, gia tài giao nhập cho Nhà-nước coi mi làm saoặng cho biết.»

Bèn kêu Lý-thanh-Hà vào thư phòng lấy giấy mực đem ra, biểu đỡ mình dậy, tay rung lập cập xuống búp tá bốn câu như vậy:

*Cửa cải gia tài hiển nạp kho,
Tù, Nhan, là gái chẳng thơn tho;
Cúi xin quan-trấn đừng đừng phụ,
Thần lạy gia tài Lý phú cho,*

Lý-phú-Cang kính.

Việc rồi Lý-phú-Cang lại nói rằng: «Để mi đánh liều theo lủ còn đó, gian giàu, eอุป giục về cùng đủ làm giàu, gia tài ta chẳng có bao nhiêu, để lại cho mi cũng không đủ.»

Lý-mỹ-Nhan thưa rằng: «Con chẳng vì gia tài làm trọng. quyết về đây săn sóc cha đau, lòng hằng khẩn phạt vái trời, phò hộ cho chaặng mạnh. Hễ còn làm lỗi, thì cha hành phạt rất ưng, còn người chẳng tội chi, xin cha đừng oán

lấy, cháu thơ hằng nhắc nhở, đòi giặc tới thăm ông, thiệt một tấm lòng thanh, xin cha thương tội nghiệp. Lại Khương-trí-Ngọc là phận trai, trái thấy gái làm sao không muốn, lựa lời phớt phớt gây tình, không dè dặc nên con cam lỗi.»

Lý-phú-Cang nghe vậy liền đáp rằng: «Cha chớ đến nỗi này mi thiệt già hàm dài lưỡi đến nỗi này còn rồi chữa cho trai, ta chẳng biết Trí-Ngọc là ai, cũng không có đứa mô là cháu.»

Lý-mỹ-Nhan thưa rằng: «Lời phải quấy con phân minh bạch, biết cùng chẳng là ý của cha, một lòng giữ lấy thảo ngay, chẳng phải nhiều lời chữa.»

Lý-phú-Cang tươi giận nguôi dần, thì nghĩ lại lời con nói rất phải: Cháu ta thiệt thơ ngây, không biết đến té ông hẹp lượng; liền ngó Lý-mỹ-Nhan mà rằng: «mi nói mi có con, con mi ở đâu bấy giờ, sao không giặc vào cho ta xem.»

Lý-mỹ-Nhan thưa: «Trẻ còn ở nơi xóm Vĩnh-Hạ, bởi không có lời cha, con đâu dám tự chuyên giặc đến, vậy cha để cho con đi, trong một khắc bỗng trẻ về chẳng trễ.»

Lý-mỹ-Nhan thấy cha đã xuôi theo, lòng mừng chẳng xiết, kêu xe thặng đến nhà, thuật chuyện cho mẹ chồng hay, rồi bỗng con trở lại, Lý-mỹ-Nhan đem con vào phòng. Lý-phú-Cang thấy cháu, tuy tuổi mới nên bốn mà có trí khôn ngoan, mặt mày sáng láng lấy làm mừng rỡ nhưng mà bệnh càng giờ càng nặng, liền ngó Lý-mỹ-Nhan mà than rằng: «Cha bệnh thiệt khó lành. những việc lỗi của con khi trước, cha không chấp nữa. Vậy cha hãy từ này, con hãy lấy gia tài mà nuôi dưỡng trẻ, con hãy ráng mà chiều cổ Cẩm-Nhuang cho lắm. Phải chi có Khương-trí-Ngọc ở gần, cha kêu đến mà dạy những điều phú thác.» Nói rồi ho gần một tiếng, máu miệng tràn trề, bốn nưặng may bạc.

Lý-mỹ-Nhan thang khóc chầu cùng, đoạn sai người cho Lưu-thiệu-Đức hay thì Lưu-thiệu-Đức mau mau đến chỉ về các dấu cho Lý-mỹ-Nhan, đến khi chôn cất rồi xong xá mới về.

(Sau sẽ tiếp theo)

Huỳnh-bá-Tứn.

Mình-Lương. — Rạch-giá.

Truyện này in rồi và có bán tại nhà in An-Hà, (Cantho) giá 1 cuốn là 0\$ 35, mua nhiều về bán tính giá nhẹ

Việc nên làm!!

Rượu Rhum Stella làm tại Cantho, đặt trong băng nước mía, uống đã ngon mà giá lại rẻ.

Vậy Bồn hiệu kính cùng chư quý vị rõ: Như vị nào muốn lãnh về bán đang kiếm tiền huê hồng, xin viết thư cho Bồn hiệu mà thương nghị.

Lãnh về bán khỏi trả tiền trước, bán được bao nhiêu thì trả tiền bấy nhiêu.

Còn như vị nào lãnh rượu về mà bán chẳng được, thì gửi trả lại cho Bồn hiệu cũng được vậy, miễn là về còn tốt thì thôi.

Société des Sucres et Rhums de Cantho
Kính Cáo

Võ văn học hiệu

Trường học của Ông Võ-văn-Thơm lập, gọi là "Võ-Văn, học Hiệu" đã khai từ hôm 4 Novem-bre 1918. Nay được 50 trò nam và nữ vào trường

Thầy giáo cần mẫn con nít học mau tấn phát vô cùng.

Tiền học và ăn, ngủ phải đóng trước tin giá như vậy.

Học ngoài (không ăn ngủ) ... 4\$

Học và ăn buổi trưa, 7

Học và ăn ba buổi, ngủ tại trường 12

Như ai dùng giấy Quốc-trái mà đóng tiền trường cho con cháu học, thì Ông Đốc học trường Võ-văn cùng thâu, cứ mỗi phiếu 100 francs thì kể là: 16\$

Bữa 3 Juillet bài trường tới 15 Août thì tựu, còn kỳ bài trường Tết thì cứ rằm tháng chạp bài, qua rằm tháng giêng thì tựu, bà con có bác ai có dịp đi Cantho ghé coi cách sắp đặt chỗ học, chỗ ăn, chỗ ngủ.

Ai có cần hỏi thăm điều gì, xin gửi thư cho Ông Võ-văn-Thơm, thì lập tức có thư trả lời

MỸ KỸ

TIỆM HOA CHƠI DUNG VÀ KHẮC CON DẤU

ở đường Turc, số 16

Ngang nhà MOTTET, Saigon

Kính cáo cùng quý khách đang hay, tại tiệm tôi có làm má đá bằng đá cẩm thạch, đá xanh Ton-kin có đủ các thứ kiểu.

Có khắc con dấu bằng đồng, mủ thun bằng cây, chạm bản đồng cùng hoa điêu hào một theo lá nhân hiệu, vân vân.

Một bia chạm bản đá cẩm thạch.

Có thợ họa chơn dung nhảm hình người mà vẽ bằng dầu sơn vô bố, nước thuốc mực Tàu, viết chì than, họa biểu liêu và tranh, họa sơn thủy.

Articles du Tonkin et Chaussures en tous genres.

Trương-NGỌC-GIU cần khải

TẶNG THIÊN KỶ

DIT

TẶNG-NHAI

Entrepreneur des travaux de construction
(Cantho-Ville)

Lãnh soát các công việc

— HỒ VÀ MỘC —

CẮT NHÀ—LÀM HÀNG RÀO—ĐỐC CÔNG ĐẲNG
ĐÁ TRƯNG— CIMENT— ĐÓNG CỬA LẮ SÁCH— CỬA
LÔNG BỐ— VẪN HOA TÂY.

Quyết làm ăn bền vững, tôi cứ lấy mực thành lính làm đầu.

Các việc tôi lãnh, thì tôi hết lòng lo lắng cho toàn vẹn, cho mau mang, những thợ của tôi đều là thợ lựa, rút tay giỏi khéo không mà thôi. Xin trong chư quân tử, ai muốn mượn tôi làm việc chi thì khá viết thư cho tôi, hay là dời gót đến nhà tôi CHÂU-THÀNH CANTHO, ĐƯỜNG SAINTENOY (CÁU TÀU LỚN) NGANG CỬA QUAN TRẠNG-SU GALLOIS MONTBRUN MÀ THƯƠNG NGHỊ— Còn về việc tờ giấy chỉ chẳng hạn, nếu có dấu hiệu tôi mà không có chữ tôi ký vào, xin chư ông khá lưu ý rằng đó là không phải của tôi thật, vậy nên tôi chẳng hề chích biết tới tờ giấy ấy bao giờ

TẶNG-NHAI

Cần-khải

Hậu thanh

Giao tiếp thương mãi hội

CU LAO MÂY—CANTHO

Hội mua và bán lúa.

Định số vốn là mười ngàn tạ lúa (10000rls)

Hàn mỗi phần là 50 tạ, hoặc muốn

hàn học tình theo số lúa trên đây, vị nào muốn hàn mấy phần tùy ý.

Hội này có điều lệ, giấy tờ chắc chắn tính mạng nhà lúa chia lời.

Cúi xin quý vị sáng lòng hiệp vốn mà lo đều ích lợi chung và mở đường thương cho bạn mình mau nhẹ bước.

Như muốn hỏi đến chi trong việc hội xin viết thư cho M. Nguyễn-văn-Tứ chủ hội Thương-mãi sẽ hồi âm lập tức.

Thương xã hội cần khải.

Một việc khá lắm

Có quan Giám Đốc Quesnel sáng lòng muốn bán hai sở ruộng của ngài, ở tại Tháp mười (Mỹtho) sở thứ nhất được 46 mẫu, ở dựa mé kinh, sở thứ nhì được 246 mẫu, ở dựa mé kinh lớn kêu là kinh Tổng-đốc Lỗ, kinh này xống mới vét lại lớn lắm, bề ngang chừng 40 thước nên tiện bề chở lúa ruộng lắm, và như muốn chở lúa thẳng lên Chợ-lớn đi ngã sông Vài-co cũng dễ lắm.

Hai sở ruộng ấy đến là đất thuộc tốt lắm, chẳng còn phải tốn công khai phá chi nữa hết; lại sáng trong đất có mười ba cái địa, cá rất đại lợi. Có một sở đất khác kề cận với hai sở ruộng nói trên đây, chừng 300 mẫu, nguyên là của hiệu Speidel đã bị nhà nước tịch thu lại và có lẽ trong một ít lâu sẽ giao giá bán

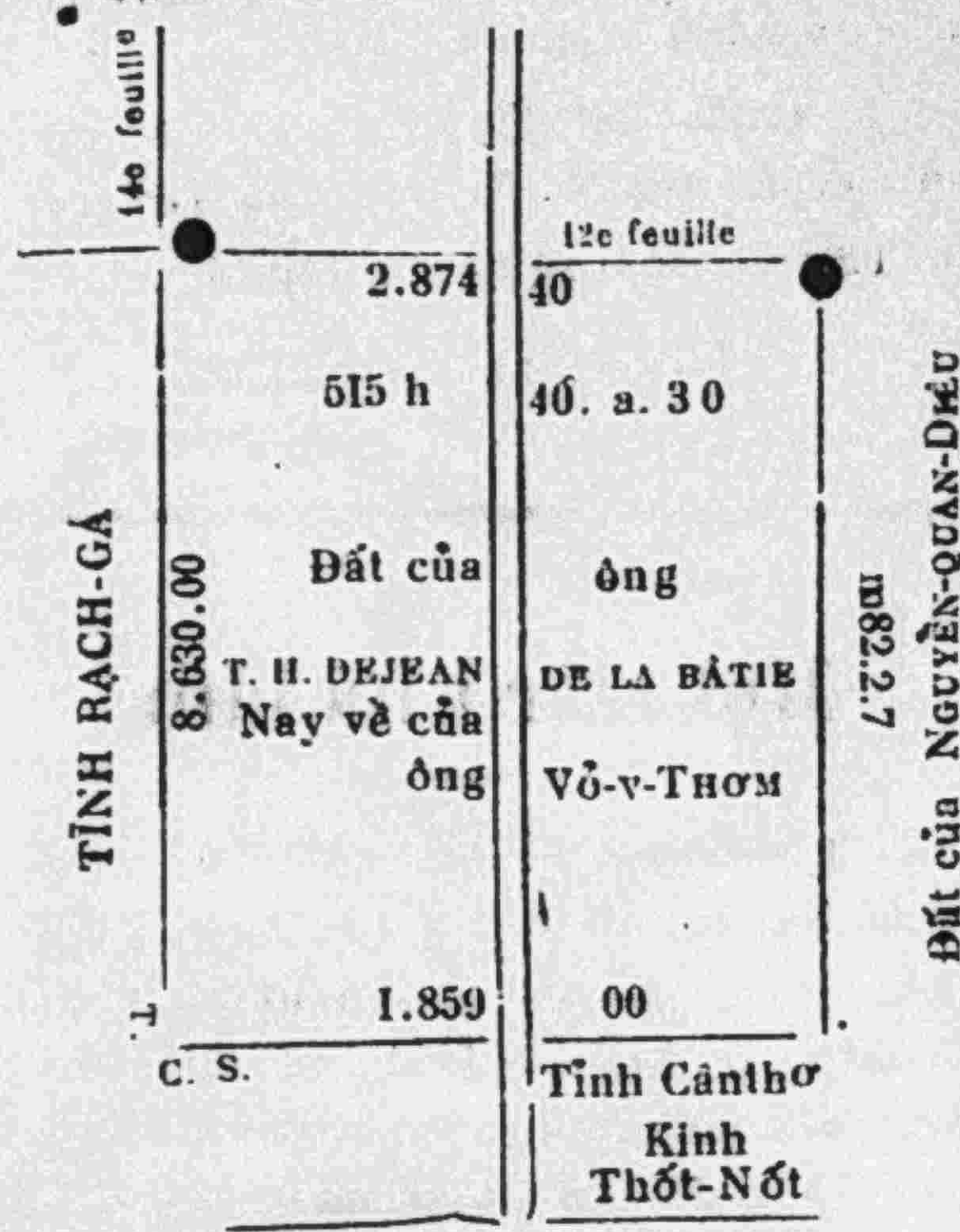
Hai sở ruộng của quan giám đốc Quesnel, huê lợi mỗi năm chừng 12 tới 15 ngàn giạ.

Ai muốn mua hai sở đất ấy xin gửi thư cho quan Giám đốc Quesnel tại Saigon, hay là gửi cho sở Nhứt trình An-hà tại Cần-thơ mà thương nghị và đến xem bản đồ thì hiểu rõ.

BÁN THUẬN MÀI

Giá mua trả một phần chịu, một phần mặc

1465 mẫu ruộng, tọa lạc tại làng
Thanh-Phủ, nguyên là làng Thanh-bồa
trung-nhi (Long-xuyên)

Có cần hỏi thăm đều chi thì gửi
thư cho ông Võ-văn-Thơm, Colon à
Cánthơ mà thương nghị.

Xin ghé mắt

Truyện Ngủ-phụng-Lầu của Trần-văn-
Hương có để bán tại nhà in Hậu-giang
Cánthơ. Vay xin đóng hàng liệu vài cái
tiền lặt vặt mua đọc giúp vui giây lát,
giải muộn thoả cũng được vài canh.
Trước là coi cho tiêu khiển ngày giờ sau
thấy đều tẻ mà chưa!

Hãy mua coi sẽ biết. Ngộ lắm!!
Giá mỗi cuốn là..... 0\$20
Ai mua nhiều tính giá rẻ hơn
1 cuốn giá..... 0\$20
50 cuốn giá..... 6\$50
100 cuốn giá..... 12 00

LÊ-KHANH-TRINH

Géomètre-civil

CANTHO-CHAUDOC

LEVÉ DE PLANS

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Lê-khánh-Trinh

KINH-LÝ

CANTHO-CHAUDOC

Lãnh đạo điền thổ

Phân ranh hạng

Tương phân thổ sản

Công chuyên làm kỹ và mau lại giá nhẹ
Xin viết thư nơi tôi mà thương nghị.

Phở cáo đồng bang

Kể từ buổi An-Hà Ấn-quán,
Tại Cánthơ, tạo sáng đến rày,
Lục-châu quân-tử, ơn dày
Mẫn-cần mua giúp, ngày nay thanh-hành,
Thanh-hành dâng cửu hàng rồng mở
Máy sấm thêm, thấy thơ tin rồng,
Lãnh in chi thấy đẹp xong,
Truyện, thơ, danh-thiệp, thiệp-bồng,
[thiệp-tan.

Toa, số, bộ, làm càng kỹ lưỡng,
Chắc lại bền chẳng nhường của người
Nói chi sách đóng thì thôi!

Lưu da, lưng bở, để đời ít hư.

Sách in sáng, tinh từ, Kim Túy,

Tự điển cùng Sử ký Đại nam.

Tuần tra Pháp lệ, dạy kham,

Cách thi hành án, thiết làm rất hay.

Thước, viết nghiên sáng đầy đủ hạng

Thiếu chi đâu giấy lạng, mực ngời;

Chức trao, nào phải những lời.

Song chơi 1 chuyển xin mời các ông

Tuy vật liệu, nay không dễ đủ,

Bồn quán nào dám phụ ý ai,

Khó nhọc thứ mấy chẳng nài,

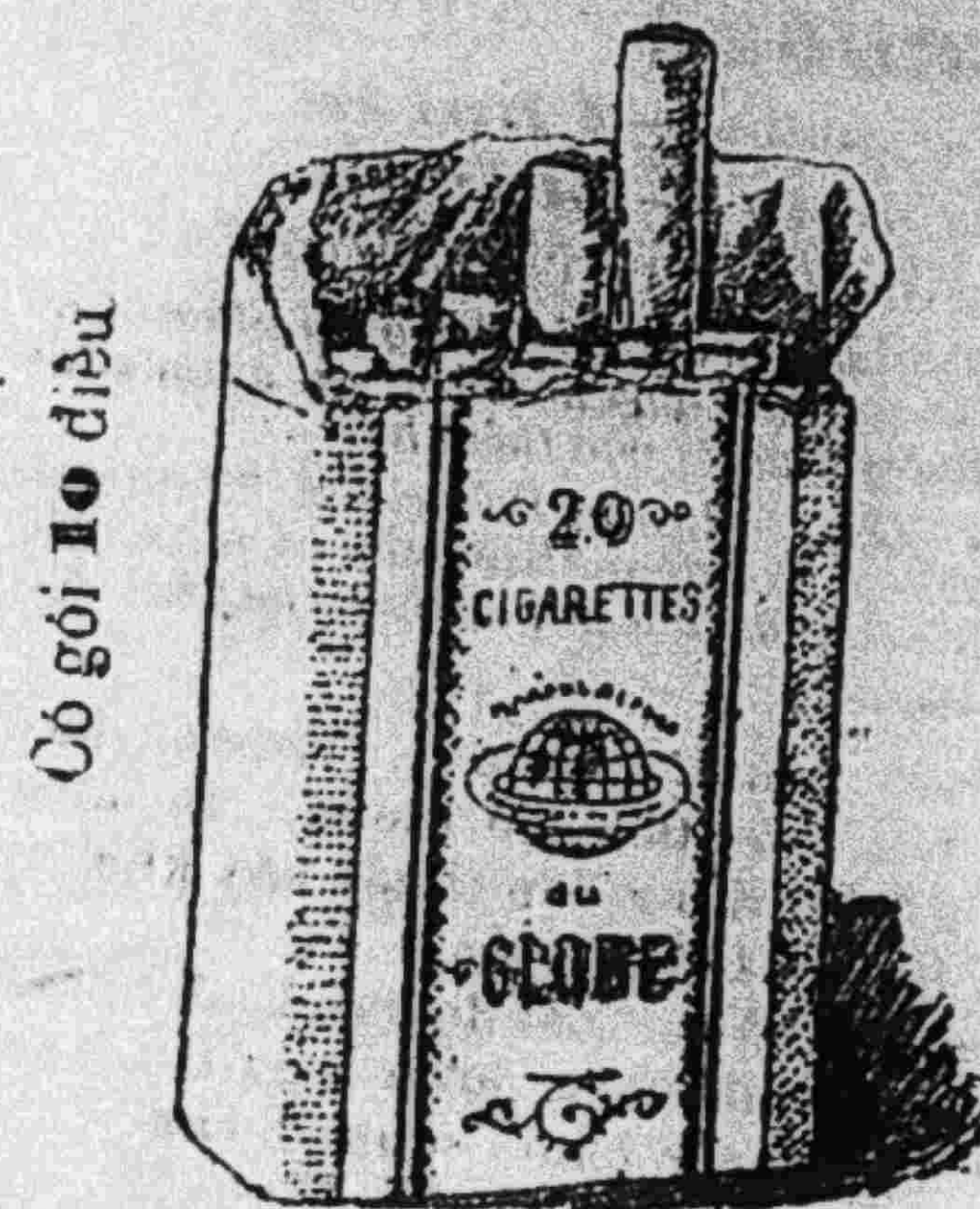
Miễn cho đẹp dạ Qui-ngài là hơn.

An-Hà An Quán Bđ Saintenoy Cánthơ.

Đón khách.

Thuốc diêm hiệu Globe

(TRÁI ĐẤT)

Có gói 10 diêm

Có gói 20 diêm

Hút đã ngon, dễ dành lâu được
không mồi, không mồi.
Tại Hãng DENIS FRERES có trữ bán

LOI RAO

Kính cùng lục-châu đặng rõ, tại nhà
lo Hậu-Giang Cán-thơ, có bán sách chữ
quốc-âm để giúp cho Hương-chức có
quyển thi bành như trước-tên.

Sách này có 156 trang và có đủ kiến
vết thi lời truyền rao, của ông DƯƠNG-
VĂN-MÉN mới soạn.

Giá mỗi cuốn là..... 3\$ 00

Tiền gửi..... 0. 15

Xin viết thư đến nhà lo Hậu-giang
Cánthơ, mà mua.

Nhà máy xay gạo

TẠI CHÁU THÀNH CÁNTHƠ

Tại nhà máy này có xay và trữ gạo
trắng, bần lỏ và bần tạ. Gạo xay ra có
nhiều hạng, tùy theo giá.

Trong lục-châu, chư vị nào muốn mua
hoặc nhiều hoặc ít, xin viết thư mà
thương nghị.

Décortiquerie de Cantho.

PIERRE PHAN-VAN-VAN

DIT VANG

Géomètre civil

Longxuyen - Chaudoc - Sadec

ARPENTAGE

Délimitation et Bornage

EXPERTISES

Ông Phan-van-Vang

(Pierre)

KINH LÝ NGOẠI NGÁCH

LONGXUYEN-CHAUDOC-SADEC

Lãnh đạo điền thổ,
Phân giải hạng,
Tương phân thổ sản,
Công chuyên làm kỹ
càng và tin giá nhẹ
Điền chủ có cần dùng
xin viết thư thương nghị

Thuốc gói hiệu Globe

(TRÁI ĐẤT)

Mấy tay thường dùng thuốc đều cho
thuốc Gô-lôp là được, khỏi thơm, hút
không khô cổ.

Một mình hãng DENIS-FRERES có trữ
bán sỉ mà thôi.

PHARMACIE SHANGHAI

TRÔNG RĂNG VÀ THAY CON MẮT

Chủ nhân **TRIỀU-CUONG**

Một tiệm lớn ở tại đường Marins, số 188—**Cholon**

Một tiệm mới ở tại đường Galliéni, số 3—**Saigon**

(Ngang nhà giày xe lửa Saigon-Cholon gần chợ-Mới)

Bổn Dược Phòng có trữ bán nhiều thứ thuốc rất nên thần hiệu đến có dùng cái nhãn «Con Bướm Bướm» làm tin, chứ quý vị có mua thuốc của tiệm tôi, hãy nài cho được cái nhãn «Con Bướm Bướm» mới là thiệt thuốc của tiệm tôi, kẻo lầm thứ giả uổng vào thêm hại

Bổn Dược Phòng có gửi thuốc tại nhà M. THÁI-KY-SON, ở đường Pellerin số 23-Saigon bán giảm giá của tiệm tôi, chứ quý vị ở trong Lục Châu có cần dùng thuốc của tiệm tôi, xin viết thư cho, hay sùng lòng gửi cách Contre remboursement. Còn tiền gửi về thần chủ phải chịu

SHANGHAI BỔ HUYẾT YẾN SƠ VÊ

(20) Thuốc bổ thần tinh thần hiệu

THẬN HOÀN

Theo đời Văn-minh này trong xã hội của Đông-bào ta từng có tiếng khen cho thuốc trị bệnh nhiều món đã hay, lại lịch tiết vô cùng, và các Lương-y trong các nước cũng làm chứng chắc cho ta phương thuốc Tự Thận này là một phương quý lạ trong việc tráng dương nếu bệnh các chứng thuốc Thận rất nên dễ đặt, theo thuốc này mà trị những là: Tâm, Thận bất giao sanh chứng chiêm bao di-tích, nếu dễ lâu ngày đường Ngạc quan hư xuống mộng hoải biến ra chứng Trệ-khi (đau giá) dùng thường thuốc này thì tráng hóa cho mạnh môn âm nơi thận thì tức thì mạnh giới:

1.—Huyết khí suy nhược, tinh thần hao kém, ăn uống không động, giao cấu không nổi, mộng-mị di-tích cùng là đờn hạ lạnh nơi tử cung, đờn ông tinh huyết hư nhược nên mới chậm có con, dùng thuốc này công hiệu hơn hết, sức mới mạnh hơn tinh chắc của các loài cá, và âm thận thì hơn sức Lộc-hung, thiệt là bổ thận hạng nhất trong hoàn cầu;

2.—Bàn hoản thọ thấp, nhiệt sinh chứng lặn trệ, ngủ lăm, mới thì dài gât, lâu thì bãi toái đờn diên, hay là bởi đờn sang độc mà uổng nhiều thứ thuốc hại độc làm cho phật từ-vị hao thân phật; dùng đến thuốc này cũng uổng bởi bổ chơn nguơn tiên trừ các chứng bệnh;

3.—Mỗi lưng mỏi gối, nhứt tề xương cốt, đi đứng có dấu không vững vàng, các chứng thuốc vô cuộc chơi bởi quá độ khiến tinh thần búng rúng, dùng thuốc này trở nên mạnh mẽ;

4.—Ti-vị hư khí huyết hao kém, hay

mệt hay mỗi đêm khuya, thường hay sông bến bởi tích trệ nhiều, ăn uống không tiêu, dùng đến thuốc này khai vị kiện ti châu tiêu an ổn;

5.—Đờn hạ con gái đường kinh huyết hư huyết kinh vàng dợt nưong trẻ đông khối huyết sắc bầm, sanh chứng xích đái hạ, bạch đái hạ, đường kinh trở sục không chùng, khi ít khi nhiều nơi âm môn hư lạnh, dùng đến thuốc này rất hay vô cùng;

6.—Những người già cả, thận hư mang môn hỏa kém, hay đái đêm, xương cốt mỏi mệt, dùng đến thuốc này rất có tinh hời thận, dần già tuổi cao cũng mau có con thiệt là thuốc bổ thận rất nên công hiệu.

Như vị nào có mấy chứng đã kể như trên đây, thì mau dùng thuốc hoàn này trong một ngày sẽ thấy hiệu nghiệm chẳng sai, uống luôn cho động 3, 4 ngày các bệnh đều hết, mà lại mạnh mẽ hơn xưa thân thể tráng kiện, như mấy ông già, bà cả khí huyết dần suy, tinh thần hao kém ăn uống chẳng động, bệnh hoạn liên niên, như uống thuốc này cho thường, thì ăn uống mau tiêu, da thịt mịn màng, thêm sức sống lâu, già trở nên trẻ, còn trẻ thêm sức mạnh, có con thiệt là một phương thuốc bổ huyết rất hay quý trong hoàn cầu.

Chư quý vị có mua hãy nài cho được hiệu PHARMACIE SHANGHAI và coi nhãn «Con Bướm-Bướm» mới là thiệt thuốc của Bổn-Dược-Phòng kẻo lầm thứ giả mạo

Cách dùng: Tối trước khi đi ngủ uống một hoàn, uống với nước muối hay là nước trà, dùng luôn luôn đến khi trong mình cho thiệt mạnh.

THIỆT GIÁ:

Mỗi hộp hai hoàn 1\$00

HIỆU MỚI Trần-Mạnh

Ở đường mé-sông, gần cầu lâu Khách-Trú—**Cantho**

Có bán đủ thứ: Rượu-tây, đồ-hộp, thuốc hút (TABACS ET CIGARETTES) thuốc-tây (PRODUITS PHARMACEUTIQUES) dù, nón, khăn sách, truyện, thơ, tuồng, giấy, mực, và các thứ vật dụng theo thể-cách kim-thời, vân vân.....

Kính cùng Lục-châu Quán-tử

Tiệm tôi mới lập, bán đủ các thứ hàng hóa đã kể trên đây; chẳng những là ngon và tốt, lại còn giá rẻ hơn các nơi

Tôi có lãnh bán CONTRE REMBOURSEMENT cho những người ở xa (ngoại tỉnh, hay là xa cách châu thành) có cần dùng món chi, chẳng hạn, cứ việc viết thư cho tôi thì tôi liền gửi món ấy đến cho chư-lôn lập tức. Nói tóm lại đến là: chư-lôn có cần dùng vật chi, ở tại Cantho có bán, thì tôi cũng có thể mà gửi ngay cho chư-lôn được vậy.

Xin chư-lôn Quý-khách, tương tình đồng-ban, ra ơn chiếu-cổ, giúp nhau, đừng mau lẫn-hộ trong nẻo thương-trương, thì ơn ấy rất nên thâm cảm.

TRẦN-MẠNH kính cáo.

TIỆM BÁN BÁNH MÌ

HIỆU TÂN-PHƯỚC

Đường kinh lập—**Cantho**

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

LÀ CHỦ TIỆM

Kính lời cho quý ông, quý thấy rõ, tiệm tôi làm bánh mì rồng bột mì tây, mua tại hãng bán bột tốt có danh tại Saigon. Cách làm sạch sẽ, bánh thì dẻo trong tử kiến có rọng nước kiến lên

không dặng, ruồi bu không được lại; khỏi ai rờ tay dơ, ai muốn mua ở nào thì chỉ người trong tiệm lấy trao cho.

Xin có lòng chiếu cổ giúp bạng đồng bang trong cuộc thương mại.

NGUYỄN-NGỌC-NỮ

Cáo bạch

Có bán cũng viết «PORTE-PLUMES À RÉSERVOIR» ngòi viết bằng vàng thiệt cao «PLUMES EN OR CONTRÔLÉ»

không sét, không mòn. Có khẩu (AGRAF) mỗi đầu thì bút viết, còn đầu kia thì viết chi (PORTEMINE); có phụ thêm 1 hộp nhỏ đựng năm cọng chì để thay. Cây viết này nếu gìn giữ xài mười năm không hư.

Xin đừng tưởng rằng cây viết này giống theo cách viết năm cũ, một đồng của khách-tru bán đó.

Mua về, nếu

xài không dặng không xứng đáng với đồng tiền thì trả lại. Bón hiệu sẽ trả tiền lại đó.

Giá một cây là (có hộp, có compte-goutte) 4\$50. Mua nguyên lỗ về bán lại càng tính giá nhẹ hơn nhiều.

Trữ bán tại nhà in An-Hà
CANTHO

HỒI DÔNG BANG

Trong xứ ta có lò đặc
một thứ rượu ngon lắm
kêu là **Rhum Stella**
lắm rùng bãng nước mĩa.

Ta nên mua rượu ấy
mà uống, vậy mới là tỏ
ý bình vực cái môi lợi
trong xứ ta đó.

Rượu **Rhum Stella**
này giá đã rẻ mà uống lại
nên thuốc nữa.

Mua uống rồi mới biết.
SOCIÉTÉ
des
SUCRES ET RHUMS
Cantho (Cochinchine)

Muôn mua xin do nơi

HÃNG HẬU GIANG
DUONG HANG

Cantho, Saigon
Bachieu, Soc Trang
Vinhlong

Vay, mỗi lợi càng ngày về tay đông-chường

